

Alkoholitarvitamise häire ennetus ja nõustamine koolitervishoius juhend

Koostatud: 21.02.2023.

Käesolev juhendmaterjal on mõeldud teenuse „Alkoholitarvitamise häire ennetus ja nõustamine“ osutajatele koolitervishoius.

Juhend lähtub ravijuhendist „[Alkoholitarvitamise häirega patsiendi käsitus](#)“ ning heade kliiniliste tavade põhimõtetest.

Alkoholitarvitamise häire ennetus ja nõustamine teenuse eesmärk on alkoholi liigtarvitamise varajane avastamine ja lühisekkumine alkoholist põhjustatud kahju vähendamiseks.

Teenuse osutamise käigus hinnatakse õpilase alkoholitarvitamise riskitaset ning seejärel otsustatakse vastavalt riskitasemele, kuidas edasi tegutseda.

Kui selgub, et õpilane tarvitab alkoholi tervist ohustaval või kahjustaval viisil, on sobiv sekkumisviis lühinõustamine. Kui üldjuhul piisab kuni 15 minutilisest lühinõustamisest, siis mõne õpilase puhul võib tekkida vajadus põhjalikumaks elustiilinõustamiseks (toitumine, liikumine, vaimne tervis jms), milleks saab kasutada laiendatud nõustamist (kuni 50 minutit).

Kui kuritarvitamisele lahendusi ei leita või on tekkinud kahtlus alkoholisõltuvuse suhtes, kaasake võimalusel lapsevanem või lapse seaduslik esindaja ning soovitage pöörduda perearsti poole, kes oskab abivajadust hinnata ja edasisi abisaamis võimalusi selgitada.

Samuti on võimalik suunata õpilane otse laste- ja noorukite psühhiaatri poole. Ambulatoorselt saab pöörduda lastepsühhiaatri ja/või vaimse tervise õe vastuvõtule ilma saatekirjata.

- Teenuse sihtrühmaks on kuni 19-aastased (k.a.) õpilased, kes tarvitavad alkoholi ohustaval või kuritarvitaval määral.
- Teenuse osutamiseks tuleb küsida lapsevanema nõusolek taasesitamist võimaldavas vormis.
- Teenust saab osutada kooliõde, kes on läbinud alkoholi liigtarvitamise varase avastamise ja lühisekkumise ning nõustamiskoolituse (TAI). Vajadusel teeb kooliõde koostööd õpilase perearstiga.

1. Alkoholitarvitamise häire ennetus ja nõustamine teenuste osutamine

1.1. Alkoholitarvitamise häire ennetus ja nõustamine hõlmab Tabelis 1 loetletud tervishoiuteenuseid, mida osutatakse iga patsiendi individuaalsetest vajadustest ja tervishoiuteenuse osutaja võimalustest lähtuvalt kas kontakt-, kaug- või videovastuvõtuna.

Tabel 1. Alkoholitarvitamise häire ennetus ja nõustamine teenused

Tervishoiuteenuse nimetus	Aeg	Kood
AUDIT test koos tagasisideastamisega	10 minutit	3127
Alkoholitarvitamise häire ennetus ja lühinõustamine	15 minutit	3122
Alkoholitarvitamise häire ennetus ja laiendatud nõustamine	50 minutit	3123
Alkoholitarvitamise häire ennetus ja lühinõustamine kaugvastuvõtuna	15 minutit	3236
Alkoholitarvitamise häire ennetus ja lühinõustamine videovastuvõtuna	15 minutit	3237
Alkoholitarvitamise häire ennetus ja laiendatud nõustamine kaugvastuvõtuna	50 minutit	3238
Alkoholitarvitamise häire ennetus ja laiendatud nõustamine videovastuvõtuna	50 minutit	3239

AUDIT test koos tagasisidestamisega (kuni 10 minutit)

Kontaktvastuvõtt

kood 3127

Eesmärk

Alkoholarvitamisega seotud riskitaseme hindamine, sõelumine ja tagasiside andmine personaalse riski või kahjustuste kohta lähtuvalt õpilase alkoholarvitamise muustrist.

Tegevused

- AUDIT testi läbiviimine ja tagasiside andmine;
- võimalusel viia läbi nõustamine.

Täpsustused

- ✓ AUDIT testi tulemused tuleb dokumenteerida ja testi skoor esitada raviarvel raskusastme väljal (vaata juhendi Tabel 2).
- ✓ Tehes AUDIT testi alla 19 aasta (k.a.) vanusele isikule, ei saa testi tulemuste hindamisel kasutada täiskasvanutele sobivat alkoholi riskitarvitamise kriteeriumi. Alaealise vaates ei ole olemas ohutut alkoholikogust ning seetõttu madalat riskipiiri ei rakendata. Skoori, mis on > 0 alati lugeda „**ohustavaks ja kahjustavaks tarvitamiseks**“ ning valida sobiv sekkumisviis lähtuvalt juhendist: [Alkoholi liigtarvitamise varajane avastamine ja lühisekkumine. Abimaterjal perearstile ja pereõele](#)).

Alkoholarvitamise häire ennetus ja lühinõustamine (kuni 15 minutit)

Kontaktvastuvõtt

kood 3122

Kaugvastuvõtt

kood 3236

Videovastuvõtt

kood 3237

Eesmärk

Motiveerida ja võimestada õpilast riskikäitumise muutmiseks.

Tegevused

- õpilase teavitamine alkoholi liigtarvitamisest tulenevatest riskidest ning riskikäitumise vältimise võimalustest;
- õpilase motiveerimine tervisliku eluviisi säilitamiseks.

Täpsustused

- soovitatav on alkoholi riskitarvitajatel (AUDIT skoor ≥ 8) täiendavalt uurida ka depressiooni võimalikku esinemist (Enesehinnangu meeleolu skaala - EMS test).

Alkoholitarvitamise häire ennetus ja laiendatud nõustamine (kuni 50 minutit)

Kontaktvastuvõtt kood 3123

Kaugvastuvõtt kood 3238

Videovastuvõtt kood 3239

Eesmärk

Viia läbi põhjalikum õpilase elustiili käsitlev nõustamine, mille käigus motiveerida ja võimestada õpilast riskikäitumise muutmiseks.

Tegevused

- õpilase seisundi hindamine erinevate vajaduste täpsustamiseks;
- vajaduse korral võõrutusseisundi raskuse hindamine;
- alkoholitarvitamise sageduse ja koguste hindamine (alkopäevik);
- oskuste õpetamine igapäevaelus toimetulekuks;
- õpilase toetamine tagasilanguste vältimiseks;
- võimalusel kaasata nõustamisele lähedased, teavita lähedasi alkoholitarvitamise häire olemusest, raviprotsessi käigust ja tagasilanguse riskidest.

2. Arve edastamine

Alkoholitarvitamise häire ennetus ja nõustamine ravijuht on raviarve, millel kajastuvad ühele isikule ühe haigusjuhu käigus osutatud teenused.

Arve rekvisiidid:

1. Rahastamise allikas:

- RA
- **Teenusetüüp: 13 koolitervishoid**

2. Lepingu eriala: 71100120 Alkoholitarvitamise häire ennetus koolitervishoid

3. Põhidiagnoos:

- RHK-10 diagnoosikood:
  - Z71.1** Isik kardetud kaebusega, kellel diagnoosi ei pandud
  - Z72.1** Alkoholi tarvitamine
  - Z71.9** Täpsustamata nõustamine
- Teenuse kood vastavalt osutatud tervishoiuteenusele

4. AUDIT skoor vastavalt tabelile 2

AUDIT testi skoori märkimine raviarvele on kohustuslik!

Patsiendi anamneesis saate märkida konkreetse punktisumma.

Skoor tuleb märkida diagnoosi raskusastme väljale alltoodud juhendi järgi. tabeli järgi.

Punktisumma	Raskusastme väli arvel
0 - 7	1
8 - 15	2
16 - 19	3
20 - 24	4
25 - 29	5
30 - 34	6
35 +	7

Tabel 2. AUDIT testi skoori vastavus raskusastmele

- [Psühholoogilise ja psühhiaatrilise abi saamise võimalused Eestis](#)
- [Lähimatest vabadest vastuvõtuaegadest saab ülevaate](#)
- alkoinfo.ee
- [Trükised ja töövahendid](#)
- [Ravijuhend](#)
- [Nõuanded lapsevanemale alkoholi tarvitamise teemal](#)